

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Національна безпека»**

Освітня програма	«Кіберзахист інформаційних ресурсів»
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Форма навчання	денна
Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Мова викладання	українська

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено на засіданні кафедри КІБД ННІ ІБ СК НА СБ України від «14». 10.2024 року, протокол № 11.

1. Опис навчальної дисципліни

Показник	Значення показника
Курс (и)	2
Семестр (и)	3
Обсяг (кредити ЄКТС/години)	4/120
Кількість змістових модулів	4
Розподіл годин за видами навчальної діяльності:	
лекції (Л)	30
семінарські заняття (СЗ)	16
практичні заняття (ПЗ)	14
індивідуальні завдання (ІЗ)	
самостійна робота (СР)	60
форма підсумкового контролю (семестр)	екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета: формування у студентів ННІ ІБ СК Національної академії СБ України системи теоретичних знань про сутність, зміст та механізм системи забезпечення національної безпеки, її складові, а також роль, місце та основні завдання Служби безпеки як основного суб'єкта забезпечення національної безпеки України, а також практичних умінь та навичок щодо їх застосування в подальшій службовій діяльності.

2.2. Завдання:

Основними завданнями вивчення дисципліни «Національна безпека» є:

- знати понятійно-категоріальний апарат загальної теорії національної безпеки;
- знати структуру, об'єкти, суб'єкти та принципи забезпечення національної безпеки;
- система забезпечення національної безпеки України;
- поняття та види загроз національним інтересам та національній безпеці;
- поняття національних цінностей та інтересів, їх класифікацію;
- положення Конституції України, закону України "Про національну безпеку України", інших нормативно-правових актів, які є правовою основою забезпечення національної безпеки України.

2.3. Результати навчання

Обов'язкова навчальна дисципліна «Національна безпека» спрямована на досягнення програмних результатів навчання, які в інтегрованому (синтезованому) вигляді визначені у профілі освітньо-професійної / освітньо-наукової програми «Кіберзахист інформаційних ресурсів» (від 11.09.2024 № 29/3/1/3-1277ві), а саме:

ПРН-01.	Вміти реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства (вільного, демократичного), необхідність його сталого (безпечного) розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, організувати свою професійну діяльність з дотриманням прав і свобод людини і громадянина, поваги до гідності особи, захисту її інтересів, а також законних інтересів суспільства та держави, забезпечення її суверенітету і територіальної цілісності.
ПРН-07.	Обґрунтовувати та визначати основні напрями створення та експлуатації системи та основних підсистем управління інформаційною безпекою та кібербезпекою, використовуючи інформаційні та комунікаційні технології для формування ефективної системи інформаційно-аналітичного забезпечення, підтримки прийняття рішень щодо запобігання, протидії та нейтралізації загроз національній безпеці.
ПРН-09.	Вміти здійснювати комплексний аналіз загроз національній безпеці, розробляти та реалізовувати ефективні стратегії їх нейтралізації, застосовуючи знання з основ теорії національної безпеки та синтезуючи різнопланову інформацію.
ПРН-10.	Вміти пояснювати роль, місце та призначення політичних та безпекових інститутів України для ефективного здійснення заходів при виконання обов'язків з питань забезпечення національної безпеки.
ПРН-13.	Оцінювати стан безпеки особистості, суспільства та держави за окремими сферами забезпечення і видами діяльності на основі положень теорії безпеки окремих сфер забезпечення національної безпеки і видів діяльності.
ПРН-15.	Аналізувати та упорядковувати основні властивості об'єктів безпеки окремих сфер забезпечення національної безпеки і видів діяльності та здійснювати класифікацію загроз об'єктам безпеки, класифікацію та ранжирування джерел загроз і уразливостей безпеки.
ПРН-25.	Застосовувати національні та міжнародні регулюючі акти в сфері інформаційної безпеки для розслідування внутрішніх та зовнішніх інцидентів в сфері кібербезпеки.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів, тем навчальних занять	Кількість годин					
	Усього	Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СР
1	2	3	4	5	6	7
Семестр 3						
Змістовий модуль 1. Теоретико-правові засади національної безпеки						
Тема 1. Основи теорії національної безпеки	8	2	2			4
Лекція 1. Понятійно-категорійний апарат загальної теорії національної безпеки. Конституційно-правові засади забезпечення національної безпеки України		2				
Семінарське заняття 1. Еволюція уявлень про національну безпеку			2			
Самостійна робота 1. Внутрішні та зовнішні аспекти національної безпеки						4
Тема 2. Структура національної безпеки	8	2	2			4
Лекція 1. Об'єкти, рівні та основні складові національної безпеки. Поняття та види суб'єктів забезпечення національної безпеки України		2				
Семінарське заняття 1. Основні складові національної безпеки України			2			
Самостійна робота 1. Суспільство як об'єкт національної безпеки						4
Тема 3. Загрози і виклики національній безпеці	8	2	2			4
Лекція 1. Поняття і види загроз національним інтересам та національній безпеці. Корупція як загроза національній безпеці		2				
Семінарське заняття 1. Поняття і види загроз національним інтересам та національній безпеці			2			
Самостійна робота 1. Критерії та індикатори національної безпеки						4
Тема 4. Національні цінності та інтереси	6	2	2			2
Лекція 1. Поняття, зміст і види національних цінностей та інтересів. Пріоритети національних інтересів України у сучасних умовах		2				
Семінарське заняття 1. Поняття і види національних цінностей та інтересів			2			
Модульний контроль 1.						
Самостійна робота 1. Конфронтаційні, неспівпадаючі, паралельні та спільні національні інтереси						2
Всього годин за змістовий модуль 1	30	8	8			14
Змістовний модуль 2. Україна в сучасному світі						
Тема 1. Глобалізація: нові виклики національній безпеці	18	2		2		14
Лекція 1. Глобалізація світової економіки, політики і міжнародних відносин та їх вплив на національну безпеку України		2				
Практичне заняття 1. Вплив глобальних процесів на національну безпеку України				2		
Самостійна робота 1. Глобалізація як новий виклик національній безпеці						14
Тема 2. Геополітика і політична географія сучасного світу	10	2	2			6
Лекція 1. Геополітичні тенденції і складові нової архітектури Євразійської безпеки, їх вплив на національну безпеку України		2				
Самостійна робота 1. Геополітичне становище України та його вплив на національну безпеку						6
Семінарське заняття 1. Виклики безпеці невійськового характеру. Геополітика та релігія			2			

1	2	3	4	5	6	7
Тема 3. Місце України в сучасному світі	18	8	2	2		6
Лекція 1. Участь України у міжнародних безпекових структурах універсального та регіонального характеру		4				
Лекція 2. Співробітництво України із військово-політичними блоками (НАТО, ОДКБ) та його вплив на національну безпеку		4				
Семінарське заняття 1. Участь України у міжнародних безпекових структурах			2			
Практичне заняття 1. Моделювання взаємовідносин НАТО-Україна-рф				2		
Самостійна робота 1. Міжнародні організації регіональної безпеки						6
Тема 4. Доктрини національної безпеки провідних країн світу та сусідніх держав, їх вплив на забезпечення національної безпеки України	6	2		4		
Лекція 1. Система забезпечення та основні положення доктрин національної безпеки США, Великобританії, Франції та ФРН		2				
Практичне заняття 1. Забезпечення національної безпеки та захист національних інтересів України у процесі співробітництва із США, Великобританією, Францією та ФРН				4		
Модульний контроль 2.						
Всього годин за змістовий модуль 2	52	14	4	8		26
Змістовний модуль 3. Основні складові національної безпеки						
Тема 1. Політична безпека України. Державна безпека України	12	2	2			8
Лекція 1. Поняття, зміст, основні складові та суб'єкти забезпечення політичної та державної безпеки України		2				
Семінарське заняття 1. Виявлення та нейтралізація основних реальних та потенційних викликів і загроз політичній та державній безпеці України			2			
Самостійна робота 1. Транснаціональна організована злочинність, міжнародний тероризм та корупція як одні з основних загроз державній безпеці						8
Тема 2. Інформаційна безпека України	10	2		2		6
Лекція 1. Поняття, зміст, основні складові та суб'єкти забезпечення інформаційної безпеки України		2				
Практичне заняття 1. Інформаційна безпека України: поняття, зміст та суб'єкти забезпечення				2		
Самостійна робота 1. Інформаційна безпека і свобода слова в Україні						6
Тема 3. Воєнна безпека України. Безпека державного кордону	10	2	2			6
Лекція 1. Поняття, зміст, основні складові та суб'єкти забезпечення воєнної безпеки та безпеки державного кордону України		2				
Семінарське заняття 1. Воєнна безпека та безпека державного кордону України: поняття, зміст та суб'єкти забезпечення			2			
Модульний контроль 3.						
Самостійна робота 1. Передумови та причини російсько-української війни						6
Всього годин за змістовий модуль 3	32	6	4	2		20
Змістовний модуль 4. Служба безпеки України як суб'єкт забезпечення національної безпеки в сфері державної безпеки						
Тема 1. Організаційно-правові засади протидії Служби	6	2		4		

1	2	3	4	5	6	7
безпеки основним реальним та потенційним загрозам і викликам національній безпеці та національним інтересам України у сучасних умовах						
Лекція 1. Правовий статус та завдання Служби безпеки України по забезпеченню державної безпеки України		2				
Практичне заняття 1. Нормативно-правове регулювання міжнародного співробітництва Служби безпеки України у сфері протидії транснаціональній злочинності, міжнародному тероризму та корупції Модульний контроль 4.				4		
Всього годин за змістовий модуль 4	6	2		4		
Підсумковий контроль ЕКЗАМЕН						
Всього годин за навчальну дисципліну	120	30	16	14		60

4. Основні методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1. За джерелом інформації:

словесні: лекція (традиційна, проблемна) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій, семінари, пояснення, розповідь, бесіда;
наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

2. За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

навчальні дискусії;

створення ситуації пізнавальної новизни;

створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо);

складання конспекту з теми модуля за заданим, або самостійно складеним планом;

підготовка доповідей з теми модуля;

розробка тестових завдань з теми модуля;

добір додаткового теоретичного та ілюстративного матеріалу;

розробка презентацій з теми модуля;

написання самостійної роботи з теми модуля.

III. Інноваційні методи:

аудіовізуальні методи навчання (електронні підручники, комп'ютерні тестові завдання, відео лекції, навчальні фільми, презентації, матеріали для дистанційного навчання); брейнстормінг («мозковий штурм»); метод case-study (метод кейсів); проектна діяльність; метод роботи в малих групах; проблемно-

пошуковий метод (вирішення дослідницьких завдань); групові та індивідуальні тренінги; дискусії із залученням практичних фахівців тощо.

5. Оцінювання результатів навчання

5.1 Результати навчання здобувача вищої освіти з навчальної дисципліни оцінюються за 100-бальною шкалою як сума балів поточного та підсумкового контролю із застосуванням наступних вагових коефіцієнтів, загальна сума яких дорівнює 1:

Вид контролю	Ваговий коефіцієнт
Поточний контроль (К)	0,6
Підсумковий контроль (ПК)	0,4

Підсумкова семестрова оцінка (ПСО) обчислюється за формулою: $ПСО = К + ПК$

5.2. Складниками для обчислення балу поточного контролю здобувача вищої освіти є:

Види навчальної діяльності	Кількість балів (максимальна)
Робота на лекціях (ведення конспекту лекцій або інше)	1
Робота на семінарських заняттях	5
Робота на практичних заняттях	5
Виконання завдань для самостійної роботи	1
Виконання індивідуальних та/або групових завдань	-
Виконання модульної контрольної роботи	5

Мінімальна кількість балів для допуску до підсумкового контролю 36

5.3. Шкала оцінювання здобувача вищої освіти

Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	<i>Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок.</i> Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.
B	84-89	<i>Дуже добре – вище середнього рівня, але з кількома помилками.</i> Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.
C	75-83	<i>Добре – загалом правильна робота, але з певною кількістю помилок.</i> Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.

D	65-74	<i>Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків.</i> Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.
E	60-64	<i>Достатньо – виконання задовольняє мінімальні вимоги.</i> Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.
FХ	35-59	<i>Незадовільно – потрібна додаткова робота.</i> Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
F	1-34	<i>Незадовільно – потрібна значна додаткова робота.</i> Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.

6. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

Рекомендовані джерела інформації

Основна література:

1. Ларін С. В. Захист національних цінностей у сфері національної безпеки України : автореферат дис. на здобуття к.держ.упр. : 25.00.01. Івано-Франківськ, 2017. 21 с.
2. Резнікова О. О. Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища : монографія. Київ : НІСД, 2020, 456 с.
3. Кислий А. М., Стрельбицький М. П. Забезпечення національної безпеки за основними напрямками життєдіяльності України : навч. посіб. у 2-х ч.: Ч. I. Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. 304 с.
4. Кормич Л. І. Національна безпека в глобалізаційних умовах : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Одеса : Фенікс, 2020. 76 с.
5. Національна безпека : світоглядні та теоретико-методологічні засади : монографія / за заг. ред. О.П. Дзьобаня. Харків : Право, 2021. 776 с.
6. Криштанович М. Ф., Флейчук М. І., Франчук В. І. Державна політика забезпечення національної безпеки України : основні напрямки та особливості здійснення : монографія. Львів : Сполом, 2020. 418 с.
7. Юхименко П. І. Глобалізація та політика національної безпеки: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2021. 408 с.
8. Світова гібридна війна: український фронт: монографія / за заг. ред. В. П. Горбуліна. Київ: НІСД, 2017. 496 с.
9. Дзьобань О. П. Національна безпека: світоглядні та теоретико-методологічні засади: монографія. Харків: Право, 2021. 776 с.

Допоміжна література:

1. Смолянук В. Національна безпека незалежної України: осягнення сутності // Політичні дослідження. 2021. № 1. С. 163-186.
2. Лисецький Ю. М., Семенюк Ю.В., Павленко Д.Г. Аналіз чинників, що впливають на систему забезпечення національної безпеки України в умовах гібридної війни // Вісник воєнної розвідки. 2020. № 60. С. 99-103.
3. Школяренко В. В. Шляхи зміцнення воєнної безпеки України в умовах повномасштабного вторгнення Росії в Україну // Наука і оборона. 2022. № 2. С. 67-76.
4. Бочарніков В. П., Сवेशніков С.В. Погляди на характер сучасних воєнних конфліктів. // Національна і глобальна безпека. 2017. № 1. С. 3-6.
5. Казакова Л. О. Національна безпека держави: понятійно-категорійний апарат // Регіональні студії. 2021. № 24. С. 128-132.
6. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики. Вибр. Наук. праці. Київ : НІСД, 2016. 528 с.

7. Почепцов Г. Г. Токсичний інфопростір / Г. Почепцов - Харків: Віват, 2022. - 384 с.

8. Горбулін В.П. Як перемогти росію у війні майбутнього / В.Горбулін – Київ: Брайт Букс, 2021. – 248 с.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 18.08.2022).

2. Про Національну безпеку: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469 – VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 18.08.2022).

3. Про оборону України: Закон України від 06.12.1991 р. № 1933-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text> (дата звернення: 18.08.2024).

4. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. № 2136-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (дата звернення: 18.08.2024).

5. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 р. № 2230-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text> (дата звернення: 18.08.2022).

6. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю: Закон України від 30.06.1993 р. № 3342-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text> (дата звернення: 18.08.2024).

7. Про розвідку: Закон України від 17.09.2020 р. № 912-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/912-20#Text> (дата звернення: 18.08.2024).

8. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки: Закон України від 09.01.2007 р. № 537-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/537-16#Text> (дата звернення: 18.08.2024).

9. «Про Раду національної безпеки і оборони України»: Закон України від 5 березня 1998 року № 183/98-ВР.

10. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2658-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 18.08.2024).

11. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20.03.2003 р. № 638-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#Text> (дата звернення: 18.08.2024).

12. Про Державну прикордонну службу України: Закон України від 03.04.2003 р. № 661-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text> (дата звернення: 18.08.2024).

13. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики України: Закон України від 01.07.2010 р. № 2411-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text> (дата звернення: 18.08.2024).

14. «Про Стратегію національної безпеки України»: Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14.09.2020 р. № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> (дата звернення: 18.08.2024).

15. Про Стратегію сталого розвитку «Україна–2020»: від 12.01.2015 р. № 5/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text> (дата звернення: 18.08.2024).

16. «Про Стратегію воєнної безпеки України»: Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25.03.2021 р. № 121/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#Text> (дата звернення: 18.08.2024).

17. «Про Стратегію кібербезпеки України»: Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14.05.2021 р. № 447/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/447/2021#Text> (дата звернення: 18.08.2024).

18. «Про Стратегію зовнішньополітичної діяльності України»: Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30.07.2021 р. № 448/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/2021#Text> (дата звернення: 18.08.2022).

19. «Про Стратегію інформаційної безпеки»: Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15.10.2021 р. № 685/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text> (дата звернення: 18.08.2024).

20. «Про Стратегію забезпечення державної безпеки»: Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30.12.2021 року №56/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/562022> - Text (дата звернення: 05.07.2023).

Інформаційні ресурси

1. Президент України – www.president.gov.ua
2. Кабінет Міністрів України – www.kmu.gov.ua
3. Верховна Рада України – www.rada.gov.ua

Адреса розміщення робочої програми навчальної дисципліни

(офіційний вебсайт НА СБУ / платформа дистанційного навчання / електронний ресурс навчально-наукового інституту, кафедри, бібліотеки тощо)

